

Innspill til Stortingets behandling av RNB 2022

Tekna – Teknisk naturvitenskapelig forening, er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 95 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Tekna vil spille inn følgende saker vi mener bør håndteres i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Næringsutvikling og det grønne skiftet

Havvind

Regjeringen har nå økt ambisjonene for en havvindsatsing fram mot 2040 som vil doble norsk kraftproduksjon. Tekna mener det nå er viktig å komme i gang med utbygging for å nå målene. Ny kraft er først og fremst lønnsom fordi det vil bidra til verdiskaping i industrien på land. Offentlige konsesjoner og subsidier til havvind må utformes for å sikre brede samfunns mål og tempo i utbyggingen. Innhenting av kunnskap om naturverdier må finansieres tidligst mulig for kunne samle tilstrekkelige og gode data som støtte til beslutninger om lokalisering og utbygging.

Tekna mener Stortinget må be regjeringen i forbindelse med RNB om å fastsette vilkår for tildeling av konsesjon for havvind på Sørliche Nordsjø II og Utsira Nord senest høsten 2022.

Tekna mener at Stortinget må be regjeringen i RNB om å avklare tidsplan for utbygging av andre fase av Sørliche Nordsjø II innen utgangen av året. Pågående utredninger av nettløsninger på land som kommer til sommeren, og for vindkraft til havs som kommer i løpet av høsten, må inngå som grunnlag for en slik tidsplan.

Kartlegging av miljøkonsekvenser ved havvindutbygging er nødvendig for å gi et bedre faktagrunnlag for å belyse belastninger på naturen fra utbygging og kan samtidig senke konfliktnivået og saksbehandlingstiden fram mot nye havvindkonsesjoner. Vi er positive til at regjeringen i revidert nasjonalbudsjett bevilger 10 millioner kroner til Havforskningsinstituttet til miljøkartlegging i forbindelse med havvindsatsingen, og vi ser på dette som en god start.

Tekna mener at Stortinget må be regjeringen komme tilbake i statsbudsjettet for 2023 med ytterligere midler til kartlegging av miljøkonsekvenser ved havvindutbygginger i andre aktuelle områder enn Sørliche Nordsjø II og Utsira Nord.

Byggestart på Ocean Space Centre

Tekna er svært bekymret over regjeringens utsettelse i revidert nasjonalbudsjett på byggingen av Ocean Space Centre i Trondheim. Norges posisjon som havnasjon og den norske maritime klyngen står midt i et grønt skifte. Miljøet på NTNU og SINTEF er en avgjørende del av den norske klyngen. Regjeringen har en storstilt eksportsatsing der havvind og grønn skipsfart er sentralt og forslag i RNB om å utsette byggingen av Ocean Space Centre slår beina under regjeringens satsing. Prosjektet er i gang og kostnader ved å stoppe prosjektet og gjenstarte det vil ifølge opplysninger langt overstige regjeringens forventninger om innsparing. Prosjektet som helhet settes i fare.

Tekna ber om at Stortinget sikrer at byggingen av Ocean Space Centre kan starte i år.

Forskningsrådet

Forskningsrådet er selve spydspissen i norsk forskningspolitikk. At forskningsmidlene forvaltes på en god måte, er vesentlig for å sikre pågående og framtidig forskningsaktivitet. Vi må få derfor få en rask avklaring av den situasjonen Forskningsrådet nå er i slik at FoU-miljøer og næringslivet har stabile og forutsigbare rammer å forholde seg til. Dette er viktig for å sikre kontinuitet i forskningsaktiviteten.

I de to siste årene har Forskningsrådet mottatt rekordmange søknader fra næringslivet om midler til næringsrettet forskning. Dette viser at næringslivet ser muligheter for å styrke konkurransekraft og verdiskaping gjennom FoU og kontakt med forskningsmiljøer. Det store tilfanget av søknader gjorde at Forskningsrådet måtte gi avslag til søknader av høy kvalitet som ellers ville blitt godkjent.

Tekna mener det er viktig med en rask avklaring av den administrativ og finansiell situasjon i Forskningsrådet. Tekna er bekymret for hvilke konsekvenser en varig uavklart situasjon vil kunne ha for pågående og framtidig forskningsaktivitet som gjøres i næringslivet og institutt-sektoren. Vil føringene til Forskningsrådet bidra til stans i allerede igangsatte forskningsprosjekter ber vi Stortinget vurdere å gi Forskningsrådet fullmakt til å overføre mellom poster for å sikre fremdrift i denne porteføljen.

Finansiering av nasjonale innovasjons-nav (EDIH)

Norge deltar i *Digital Europe Programme* (DIGITAL) som er EUs nye investerings- og kapasitetsbyggingsprogram for digital omstilling og bruk av innovative digitale teknologier i samfunnet og næringslivet.

Som del av DIGITAL skal det opprettes et nettverk av digitale innovasjons-nav (*European Digital Innovation Hubs*, EDIH). Disse skal bistå med digital transformasjon i offentlig sektor og hos SMBer. Aktørene som ønsker å etablere en EDIH må søke Innovasjon Norge. Det ligger to søknader inne for å bli nasjonale EDIHer i Norge. Disse kan søke EU om opptil 1 mill. euro i støtte hver. For å utløse finansieringen fra EU er det et krav om at det må garanteres ett tilsvarende beløp fra aktørene som søker.

Dersom det ikke kommer garantier fra myndighetene om at de dekker den andre halvparten av finansieringen, så risikerer vi at EDIHene ikke blir opprettet. Konsekvensene av det vil være at vi vil få mindre ut av vår kontingent til Digital Europe.

Tekna ber Stortinget om å sikres nasjonal finansiering i RNB til de to EDIHene som er på rundt 10 mill. kr. per EDIH. Dette er siste sjanse for regjeringen til å garantere for den andre halvdel av finansieringen som EU stiller som krav for å motta midler igjennom DIGITAL.

Klyngene

Klyngene våre utgjør en avgjørende infrastruktur for at Norge skal lykkes med sine ambisjoner innen næringsutvikling, regional utvikling og eksport. Klyngene er kraftsamlepunkt for nasjonale og regionale næringer og samler over 2 300 bedrifter. Tall fra 2021 viser at bedrifter som er medlem av klynger har høyere verdiskaping, høyere salgsinntekter og flere ansatte sammenliknet med bedrifter som ikke er med i klynger.

Innen eksport, er det særlig klyngenes rolle som fasilitator mellom den internasjonale kunden og de norske selskapene som bør utnyttes i større grad enn i dag. Klyngene har spisskompetanse om den enkelte industri, barrierer og markedsmuligheter, besitter nettverk og har inngående kjennskap til hver enkelt bedrifts produkter og løsninger. Et sentralt element i klyngens arbeid er å framskynde bærekraftig omstilling innen en rekke næringer. Tekna mener kuttet i inneværende års budsjett på 60 mill. kr. til klyngeprogrammet Norwegian Innovation Clusters svekker mulighetene for omstilling, nyskaping og vekst. Klyngene som virkemiddel for omstilling bør heller trappes opp.

Tekna ber Stortinget om å reversere kuttene for inneværende år til klyngeprogrammet Norwegian Innovation Clusters på 60 mill. kr.

Standardiserte fartøy til Sjøforsvaret

Bygging av standardiserte fartøy i Norge vil være det viktigste tiltaket for å sikre høy og langvarig aktivitet ved norske skipsverft. Norske skipsverft har kapasitet til å bygge og vedlikeholde større fartøy, og derfor utgjør verftene en viktig del av vår samfunnskritiske infrastruktur. Bygging av standardiserte fartøy i Norge, vil tilføre Sjøforsvaret mer kostnadseffektiv og mer klimavennlig norsk maritim teknologi, samt også utvikle nye fartøyskonsepter og teknologi som vil legge grunnlag for økt eksport.

Standardfartøyskonseptet trekker på siste tilgjengelige sivil kompetanse og teknologi fra den norske maritime klyngen, og vil bidra til økt operativ tilgjengelighet og beredskap for Sjøforsvaret. For å opprettholde Sjøforsvarets tilgjengelighet og operative evne, er det viktig at et oppstartprosjekt mellom Sjøforsvaret og maritim industri kommer raskt i gang.

Tekna ber Stortinget om en oppstartsbevilgning på 50 millioner kroner i revidert nasjonalbudsjett for 2022 for å sikre fremdrift i arbeidet med å ferdigstille konseptet.

Gjeninnføre ordningen med skattefri fordel ved ansattes kjøp av aksjer

Tekna ber om at ordningen med skattefri fordel ved ansattes kjøp av aksjer gjeninnføres. Tekna mener ordningen er viktig for at vanlige ansatte kan være medeier i sin egen arbeidsplass og ta større del i verdiskapingen i egen bedrift.

Tekna mener ordningen med skattefri fordel ved ansattes kjøp av aksjer er viktig av flere grunner:

- Den senker terskelen for å kjøpe seg inn i egen bedrift. At ansatte er medeiere i egen virksomhet, øker motivasjonen og eierskap til egen arbeidshverdag og kan bidra til å redusere økonomiske forskjeller.
- Forskning viser til at virksomheter med ansatte som er medeiere har økt tillit, bedre produktivitet, og fører til økt innovasjon og omstilling.
- Medeierskap styrker lokalt eierskap i bedriften og bidrar også til å unngå en for sterk konsentrasjon av eiermakt.

Tekna ber Stortinget gjeninnføre ordningen med skattefri fordel ved ansattes kjøp av aksjer.

Utdanningssektoren

Implementering av digitaliseringsstrategi i UH-sektoren

Den nye digitaliseringsstrategien for UH-sektoren er en ambisiøs plan for digitalisering på alle nivå. Her skal det implementeres tiltak for studenter, undervisere, forskere, ledelse, arbeidsliv og samfunn. Implementering av strategien ligger hos den enkelte institusjon. Det er ikke lagt inn friske midler til universiteter og høyskoleers implementering og oppfølging av strategien i statsbudsjettet.

Overordnet all aktivitet innen utdanning og forskning, er vi avhengig av å realisere målene og følge opp tiltakene i denne strategien. Tekna registrerer at det ligger forutsetninger om økt kompetanse på alle nivå og hos de fleste for å kunne nå målene i strategien.

Rask implementering av digitaliseringsstrategien vil bidra til at man kan ta ut effektiviseringsgevinster og sikre at man raskt kommer i gang med en tillitsreform hvor man bruker vitenskapelig ansatte til forskning og undervisning. I dag er det en stor tidstyv at man ikke har systemer som snakker sammen, manuelle rapporteringsrutiner og manglende kompetanse til å operere innen en rekke ulike digitale løsninger og systemer.

Tekna mener Stortinget må avsette midler i RNB til kompetansetiltak og til selve implementeringen og oppfølgingen av strategien. Tekna mener implementering av strategien er en forutsetning for realisering av Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning, og det må knyttes ytterligere midler til dette formål i den varslede nye planen som kommer høsten 2022.

To-sensor-ordningen

Tekna viser til forslaget om utsettelse av ikrafttredelse av kravet om to sensorer for alle graderte besvarelser i universitets- og høyskoleloven. Blir det ikke flertall for en slik utsettelse er det svært viktig at det blir satt av midler i revidert til lønnsutbetalinger for dem som påtar seg ekstra sensor-oppgaver. Det er svært uheldig studentene hvis vi kommer i en situasjon hvor det vil bli gitt bestått-ikke-bestått i stor grad når det hverken er ressurser eller kapasitet til å oppfylle lovkravet. Dette gir svært lite læringsutbytte og er ikke en god vurderingspraksis.

Hvis det ikke er flertall på Stortinget for å utsette ikrafttredelse av lovbestemmelsen ber vi Stortinget om at det avsettes midler til å lønne eksterne sensorer på alle de graderte besvarelser som ville vært gitt, og som i dag sensureres med én sensor

Tekna ber Stortinget sikre at det ikke sanksjoneres overfor de institusjoner som velger å opprettholde gradert sensur, til tross for kravet om to sensorer, hvis dette skyldes manglende kapasitet blant vitenskapelig ansatte til å sensurere.

Lærerspesialistordningen

Tekna mener det er viktig å bevare ordningen fra 2015 med lærerspesialister i skolen til det er på plass et alternativ. 2000 lærere mister fra høsten av et ekstra lønnstilskudd for sin spesialistkompetanse og sin ekstrainnsats, og de får ikke lenger engasjere seg i sine fag slik de har gjort det fram til nå. Ordningen har satt faget i sentrum og gitt muligheter til bedre læring i klasserommet, og til å spre god undervisningspraksis. En rekke av spesialistene har gjort den krevende jobben med å implementere fagfornyelsen, det videre arbeidet med dette må nå skje på toppen av alle andre oppgaver hos hver lærer.

Ordnningen har bidratt til å beholde gode lærere i klasserommene og som svært viktige ressurser på skolene. Tekna mener at ordningen har vært en av svært få muligheter til et karriereløft for lærere. Tekna er enig i at man kan gjøre endringer i ordningen, og at dette bør skje i samarbeid med organisasjonene.

Tekna ber Stortinget vedta at regjeringen i RNB sikrer en videreføring av ordningen frem til ny ordning er på plass.

Tekna mener Stortinget må be regjeringen komme tilbake til Stortinget med en sak med en revidert ordning som avløser lærerspesialistordningen, en innretning som bidrar til flere karriereveier for ansatte i skolen.

Student

Studentenes kjøpekraft er betydelig svekket i den senere tiden. Bare i februar 2022 steg matvareprisene med 4,5 prosent. Strømprisen har også vært historisk høy gjennom det siste året. For studenter som ikke opplever den samme økningen i studiestøtte medfører dette dårlige kjøpekraft.

Tekna har denne våren gjort en undersøkelse blant studentmedlemmer og funnet alarmerende tall.

- 78 prosent av studentene bruker mer enn 50 prosent av studiestøtten på husleie. 20 prosent av studentene forteller at hele 75 prosent eller mer går til å bo.
- 41 prosent svarer at de i stor eller svært stor grad sliter med å få endene til å møtes kun basert på studiestøtten.
- Nesten 54 prosent er avhengig av deltidsjobb for å klare seg økonomisk – et tydelig tegn på at studiestøtten er for lav. Spesielt når vi ser at over 30 prosent av de som er avhengig av deltidsjobb føler at denne går utover studiene.
- Et annet tall som gir grunn til å slå alarm er at i overkant av 35 prosent får jevnlig støtte av foreldre for å klare seg økonomisk. Tallet tyder på at det er i ferd med å utvikle seg et klasseskille, der de unge blir stadig mer avhengige av foreldres økonomiske situasjon for å kunne studere.

Tekna ber Stortinget sikre at det igangsettes en opptrappingsplan for å sikre at vi i løpet av denne stortingsperioden kan gjenreise heltidsstudenten.

Rettsapparatet

Styrke rekruttering av dommerstillinger til jordskifterettene

Rekruttering til dommerstillinger i jordskifterettene har over flere år vært krevende mange steder i landet. Ofte er det ingen eller svært få kandidater. Som eksempel nevnes at lederstillingen til Nord-Troms jordskifterett med kontorsted Tromsø per i dag ikke har kvalifiserte søkere.

Denne utfordringen er alvorlig og prekær. Det er avgjørende for jordskiftedomstolenes kompetanse og rettssikkerheten, at man klarer å tiltrekke seg de beste kandidatene til dommerstillinger – de med lang og bred jordskiftefaglig erfaring.

Dette er kandidater med master i eiendom og er en ettertraktet yrkesgruppe i arbeidsmarkedet. Et av de viktigste virkemidlene for å tiltrekke seg dem vil være økt lønn på linje med tingrettsdommere.

Jordskiftedommere utnevnes til embetsmenn av Kongen i statsråd - på lik linje med dommere i de alminnelige domstolene - og er også omfattet av reglene om sidegjøremål, noe som begrenser muligheter til annet inntektsbringende arbeid.

På grunnlag av dette, og nevnte rekrutteringshensyn, bør derfor lønnen til jordskiftedommere etter Domstolsadministrasjonens og Teknas oppfatning være på samme nivå som tingrettsdommere.

Tekna mener primært lønnsnivået bør etableres ved revisjon av budsjettet i forbindelse med RNB2022. Subsidiært mener Tekna at Stortinget må be regjeringen igangsette et arbeid for å sikre at jordskiftedommerne blir lønnsmessig likestilt med tingrettsdommere slik at det blir en realitet senest i budsjettet for 2023.

Kommuneproposisjonen

Kompensere kommunens koronautgifter

Gjennom de første månedene i 2022 har Norge opplevd høye smittetall og kommunen har hatt ekstraordinære utgifter som en konsekvens av dette. Kommunen har på oppfordring fra regjeringen opprettholdt et godt tjenestetilbud til innbyggerne og blitt lovet at de ekstra kostnadene skal kompenseres. Tekna er derfor skuffet over at denne kompensasjonen ikke er inkludert i RNB og at regjeringen avventer å ta standpunkt til koronautgiftene til regjeringens arbeidsgruppe fremlegger sin rapport 1. september. Dette skaper en unødvendig usikkerhet for kommune-Norge, som ikke får vite hvilken kompensasjon de vil motta før nysaldering av statsbudsjettet for 2022. Når regjeringen venter med å kompensere for pandemikostnader skaper dette usikkerhet rundt kommunenes økonomiske rammer. Dette kan gå ut over tjenestetilbudet til innbyggerne i kommuner med lite økonomisk handlingsrom

Tekna mener at kommunen må få sine ekstra koronautgifter i 2022 kompensert i RNB og utbetales uten ugrunnet opphold.

Med vennlig hilsen
Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening

Line Henriette Holten
Generalsekretær